

حقوق

جزای اختصاصی (۳)

و

مطالعه در نظام حقوق کیفری اسلام

(جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی، جعل، قلب سکه، رشا و ارتشا)

(با انرش تطبیقی)

نویسنده:

محمد رضا روزبهانی

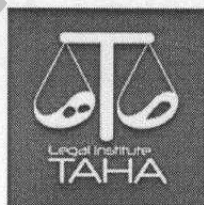
(استاد دانشگاه)

روزبھانی، محمدرضا، ۱۳۵۴ -	سرشناسه
حقوق جزای اختصاصی (۳) و مطالعه در نظام حقوق کیفری اسلام (جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی، جعل، قلب سکه، رشا و ارتشا) با تشریح تطبیقی / نویسنده محمدرضا روزبھانی	عنوان و نام پدیدآور
تهران: انتشارات مخدومی، ۱۳۹۵.	مشخصات نشر
۸۲۵ص	مشخصات ظاهری
۳۵۰۰۰ ریال ۶-۸۹-۷۳۵۴-۶۰۰-۹۷۸	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
کتابنامه	یادداشت
۴۶۰۰۳۸۵	شماره کتابشناختی ملی
۳۴۵/۵۵	رده بندی دی سی
۱۱۹۵ ح ۹/ر ۳۸۰۰ KMH	رده بندی کنگره

حقوق جزای اختصاصی (۳)

و

مطالعه در نظام حقوق کیفری اسلام

محمدرضا روزبھانی	نویسنده:
انتشارات مخدومی	ناشر:
محمدرضا روزبھانی	لیتوگرافی و صفحه آرایی:
دکتر امیرطاها مخدومی	ناظر چاپ و طرح جلد:
اول ۱۳۹۵	نوبت چاپ:
۱۰۰۰ نسخه	شمارگان:
۳۵۰۰۰ ریال	قیمت:

نشانی دفتر مرکزی: تهران - خیابان میرداماد - نرسیده به میدان محسنی - پلاک ۱۴۶.

تلفن: ۲۲۹۰۸۱۱۱

www.lawtaha.com

حق چاپ و نشر کتاب برای انتشارات مخدومی محفوظ است.

هرگونه کپی بردارے و تهیه جزوه از متن کتاب، استفاده از طرح روی جلد و عنوان کتاب جرم است و متخلفان طبق قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۹	مقدمه
۲۶	پیش گفتار
۳۳	فصل اول - جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی
۳۴	مبحث اول - کلیات و مفاهیم
۳۴	گفتار اول - معانی لغوی و اصطلاحی (امنیت، خیانت و مصلحت) و اقسام امنیت
۳۴	بند اول - معانی لغوی امنیت، خیانت و مصلحت
۳۵	بند دوم - معانی اصطلاحی امنیت، خیانت و مصلحت
۴۲	بند سوم - اقسام امنیت
	گفتار دوم - مفهوم امنیت در سیر تطور و توسعه‌ی خود در زمینه‌ها و عرصه‌های
۴۵	گوناگون
۴۶	گفتار سوم - امنیت و آسایش در ایمن‌ترین کشورهای مختلف جهان
۴۸	گفتار چهارم - مفهوم و جایگاه امنیت و آسایش در دین مبین اسلام
۶۹	مبحث دوم - نگاهی به قوانین برخی از کشورها در مورد جرایم علیه امنیت و آسایش
۷۰	گفتار اول - انگلستان
۷۱	گفتار دوم - کانادا
۷۱	گفتار سوم - آمریکا
۷۲	گفتار چهارم - نیوزلند
۷۳	گفتار پنجم - آلمان
۷۳	گفتار ششم - روم باستان
۷۴	مبحث سوم - مهمترین جرایم علیه امنیت در حقوق ایران
۷۸	گفتار اول - محاربه

- بند اول - معانی و مفاهیم لغوی و اصطلاحی محاربه..... ۷۹
- بند دوم - تعریف قرآنی محاربه و پاسخ به اشکال..... ۸۲
- بند سوم - تعریف محاربه از دیدگاه روایات..... ۸۵
- بند چهارم - تعریف محاربه از دیدگاه فقهای اسلام..... ۹۱
- بند پنجم - تعریف محاربه از دیدگاه حقوقدانان..... ۹۶
- بند ششم - عناصر تشکیلدهنده جرم محاربه..... ۹۷
- بند هفتم - بررسی مبانی فقهی محاربه..... ۹۹
- بند هشتم - بررسی شرایط مربوط به محارب و محاربه..... ۱۰۱
- بند نهم - مجازات محاربه از دیدگاه فقهای اسلام..... ۱۲۱
- بند دهم - مجازات محاربین در صدر اسلام..... ۱۳۰
- بند یازدهم - نقد و بررسی قوانین مربوط به محاربه در حقوق ایران..... ۱۳۷
- گفتار دوم - افساد فی الارض..... ۱۴۹
- بند اول - تعریف لغوی و اصطلاحی افساد فی الارض..... ۱۵۰
- بند دوم - حکم افساد فی الارض..... ۱۵۲
- بند سوم - عناصر بارز افساد فی الارض..... ۱۵۶
- بند چهارم - رابطه‌ی میان جرم محاربه و افساد فی الارض..... ۱۵۷
- بند پنجم - افساد فی الارض از منظر فقه شیعه..... ۱۶۱
- گفتار سوم - بغی..... ۱۶۳
- بند اول - تعریف لغوی و اصطلاحی بغی..... ۱۶۷
- بند دوم - مبانی فقهی بغی..... ۱۷۰
- بند سوم - بغی از دیدگاه فقهای اهل سنت..... ۱۷۰
- بند چهارم - مجازات بغی و فلسفه‌ی آن..... ۱۷۲
- بند پنجم - بررسی و نقد قوانین مربوط به بغی در حقوق ایران..... ۱۷۳
۱. جایگاه جرم بغی در حقوق ایران..... ۱۷۳
۲. خط محاربه با بغی در قانون مجازات اسلامی..... ۱۷۵
- الف) تفاوت بین بغی و محاربه و افساد..... ۱۷۵
- ب) موارد خلط محاربه با بغی در قوانین کیفری ایران..... ۱۷۷

ج) مقایسه‌ی تروریسم با بغی.....	۱۷۹
بند نهم - بغی از دیدگاه قرآن و سنت.....	۱۸۰
۱. قرآن.....	۱۸۰
۲. سنت.....	۱۸۶
بند هفتم - احکام بغی.....	۱۸۸
بند هشتم - جرم بغی از منظر قانون اساسی.....	۱۹۳
بند نهم - اسلام و نفی تروریسم.....	۱۹۴
۱. بررسی مفهوم فتک و ممنوعیت آن در شرع اسلام.....	۱۹۴
۲. بررسی مفهوم غیله و ممنوعیت آن در شرع اسلام.....	۱۹۷
بند دهم - ارهاب در قرآن و رفع ابهام از آن.....	۲۰۰
بند یازدهم - بررسی لایحه‌ی مبارزه با تروریسم ایران.....	۲۰۴
۱. جرایم پیش‌بینی شده در لایحه‌ی مبارزه با تروریسم.....	۲۰۵
۲. صلاحیت‌ها و آیین دادرسی.....	۲۰۷
۳. مجازات‌ها.....	۲۰۸
گفتار چهارم - تشکیل یا اداره یا عضویت در دسته یا جمعیت به قصد برهم زدن امنیت کشور.....	۲۰۹
بند اول - تشکیل و اداره‌ی گروه‌ها و ... علیه نظام.....	۲۱۲
بند دوم - عضویت در گروه‌ها و ... علیه نظام.....	۲۱۵
گفتار پنجم - تبلیغ علیه نظام یا به نفع گروه‌های مخالف نظام.....	۲۱۸
۱. مفاهیم و تعاریف.....	۲۲۲
۲. پیشینه‌ی جرم‌انگاری و بررسی تطبیقی.....	۲۲۵
۳. ماهیت جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام جمهوری اسلامی ایران از منظر حقوق کیفری.....	۲۲۷
۴. تحلیل ارکان جرم فعالیت تبلیغی علیه نظام.....	۲۲۹
۴-۱. رکن قانونی جرم.....	۲۲۹
۴-۲. رکن مادی جرم.....	۲۳۰
۴-۳. رکن روانی جرم.....	۲۳۲

۲۳۵.....	گفتار ششم - جاسوسی و خیانت و جرایم وابسته به آن
۲۳۵.....	بند اول - معنای لغوی جاسوسی و خیانت
۲۴۱.....	بند دوم - معنای اصطلاحی جاسوسی و خیانت
۲۴۳.....	بند سوم - پیشینه‌ی قانونی جاسوسی در ایران
۲۴۴.....	۱. سیر تاریخی مواد قانونی در باب جاسوسی
۲۴۶.....	۲. تقسیم‌بندی مواد قانونی
.....	بند چهارم - ارکان قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سرّ دولتی
۲۵۲.....	
۲۵۲.....	۱. رکن قانونی
۲۵۳.....	۲. رکن مادی
۲۵۴.....	۳. رکن معنوی
۲۵۴.....	بند پنجم - جاسوسی در حقوق کیفری اسلام
۲۶۸.....	بند ششم - جاسوسی ایانه‌ای
۲۶۸.....	۱. رکن قانونی
۲۶۹.....	۲. رکن مادی
۲۷۰.....	۳. رکن معنوی
۲۷۱.....	گفتار هفتم - تحریک
۲۷۷.....	۱. تحریک نیروهای رزمنده
۲۷۸.....	۲. تحریک مردم
۲۷۸.....	گفتار هشتم - تهدید به بمبگذاری وسایل نقلیه
۲۷۹.....	۱. عنصر قانونی جرم تهدید
۲۸۰.....	۲. عنصر مادی
۲۸۰.....	۳. عنصر معنوی
۲۸۰.....	۴. مجازات جرم تهدید
۲۸۳.....	گفتار نهم - همکاری با دول خارجی متخاصم
۲۸۳.....	۱. تعریف متخاصم به لحاظ لغوی و اصطلاحی
۲۸۷.....	۲. تحلیل رکن مادی ماده‌ی ۵۰۸ ق.م.ا. از منظر حقوق بین‌الملل

۲. تحلیل رکن مادی ماده‌ی ۵۰۸ ق.م.ا. از منظر حقوق داخلی..... ۲۸۸
- مبحث چهارم - تشدید و تخفیف مجازات در جرایم علیه امنیت کشور و بررسی نقش توبه
در سقوط جرایم علیه امنیت و نظم عمومی..... ۲۹۲
- گفتار اول - تشدید مجازات..... ۲۹۵
- گفتار دوم - تخفیف یا معافیت از مجازات..... ۲۹۶
- گفتار سوم - بررسی نقش توبه در سقوط جرایم علیه امنیت و نظم عمومی..... ۲۹۶
- مبحث پنجم - سایر جرایم علیه امنیت کشور..... ۳۰۶
- گفتار اول - سوء قصد به جان مقامات سیاسی..... ۳۰۷
- بند اول - سوء قصد به جان مقامات سیاسی یا مذهبی داخلی..... ۳۰۷
- بند دوم - سوء قصد به جان مقامات سیاسی خارجی..... ۳۱۲
- گفتار دوم - توهین..... ۳۱۹
- بند اول - توهین در لغت و اصطلاح..... ۳۱۹
- بند دوم - انواع توهین..... ۳۱۹
- بند سوم - عناصر سه‌گانه‌ی جرم توهین..... ۳۲۱
- بند چهارم - مجازات جرم توهین..... ۳۲۴
- گفتار سوم - تخریب..... ۳۲۵
- بند اول - تخریب در لغت و اصطلاح..... ۳۲۶
- بند دوم - عنصر مادی جرم تخریب..... ۳۲۷
- بند سوم - عنصر معنوی جرم تخریب..... ۳۲۸
- بند چهارم - عنصر قانونی تخریب و احراق اموال یا اشیاء..... ۳۲۹
- بند پنجم - انواع جرم تخریب..... ۳۳۰
۱. آتش‌زدن اموال به قصد مقابله با حکومت اسلامی..... ۳۳۰
۲. شکار یا صید حیوانات وحشی حفاظت شده یا ممنوع الصید..... ۳۳۱
۳. اتلاف اسناد دولتی..... ۳۴۰
۴. نهب و غارت..... ۳۴۵
۵. تخریب جنگل‌ها، درختان و مراتع..... ۳۴۷

۶. خرابکاری در وسایل و تاسیسات مورد استفاده عمومی به منظور اخلاص در نظم و امنیت عمومی ۳۵۹
۷. اقدامات علیه بهداشت عمومی ۳۶۱
۸. تخریب اموال تاریخی، فرهنگی ۳۷۲
۹. تخریب وسایل و تجهیزات راه آهن ۳۸۰
۱۰. اخلاص در امنیت پرواز هواپیما و خرابکاری در وسایل و تاسیسات هواپیمایی ۳۸۱
۱۱. اخلاصگری در صنایع ۳۸۱
۱۲. اخلاصگری در صنایع نفت ۳۸۲
۱۳. تخریب و سایل و تجهیزات نظامی از سوی نظامیان ۳۸۲
۱۴. تخریب در زندان توسط زندانی ۳۸۳
۱۵. شکستن مهر پلمب یا دفاتر ثبت و ضبط دولتی یا اسناد موجود در اماکن دولتی ۳۸۵
۱۶. تخریب اسناد مربوط به حضرت امام خمینی (ره) ۳۸۶
۱۷. تخریب رایانه‌ای ۳۸۷
- گفتار چهارم - تبانی برای ارتکاب جرایم علیه امنیت ۳۸۸
- بند اول - مفهوم و تاریخچه جرم تبانی ۳۸۹
- بند دوم - انواع تبانی ۳۹۱
- گفتار پنجم - اشاعه‌ی اکاذیب ۳۹۲
- بند اول - تعریف لغوی و اصطلاحی نشر اکاذیب ۳۹۳
- بند دوم - مبنای قرآنی اشاعه‌ی فحشا ۳۹۵
- بند سوم - مبنای روایی اشاعه‌ی فحشا ۳۹۷
- بند چهارم - مبنای حقوقی اشاعه‌ی فحشا ۳۹۹
- بند پنجم - عنصر قانونی جرم نشر اکاذیب ۴۰۰
- بند ششم - عنصر مادی جرم نشر اکاذیب ۴۰۱
- بند هفتم - عنصر معنوی جرم نشر اکاذیب ۴۰۳
- بند هشتم - جرم نشر اکاذیب در سایر قوانین ۴۰۵

- گفتار ششم - تظاهر، قدرت‌نمایی و هیاو و جنجال ۴۰۶
- گفتار هفتم - اقدام برای جدا کردن قسمتی از قلمروی حاکمیت ایران ۴۰۷
- فصل دوم - جعل و استفاده از سند مجعول ۴۱۱
- مبحث اول - کلیات و مفاهیم ۴۱۲
- گفتار اول - مفاهیم؛ جهات وقوع، عناصر اصلی، مبانی قانونی جعل ۴۱۲
- بند اول - مفهوم لغوی جعل ۴۱۲
- بند دوم - مفهوم اصطلاحی جعل ۴۱۳
- بند سوم - جهات وقوع جرم ضد امنیتی جعل ۴۱۷
- بند چهارم - عناصر اصلی جرایم جعل و تزویر ۴۱۷
- بند پنجم - جعل بر اوراق و نوشته‌جات ۴۱۸
- بند ششم - جعل بر سایر اسناد ۴۱۸
- بند هفتم - مبانی قانونی جرایم جعل و تزویر ۴۱۸
- گفتار دوم - تاریخچه‌ی جعل و استفاده از سند مجعول ۴۱۹
- بند اول - سابقه‌ی تاریخی جعل در حقوق اسلام ۴۲۰
- بند دوم - سابقه‌ی تاریخی بزه جعل در حقوق ایران ۴۲۱
۱. سابقه‌ی تاریخی بزه جعل در حقوق قدیم ایران ۴۲۱
۲. سابقه‌ی تاریخی جعل در دوره‌ی قبل از انقلاب ۴۲۲
۳. سابقه‌ی تاریخی جعل بعد از انقلاب ۴۲۲
- گفتار سوم - انواع جعل ۴۲۳
- بند اول - جعل عام ۴۲۴
- بند دوم - جعل خاص ۴۲۷
- گفتار چهارم - روش‌های تشخیصی جعل و اسناد مجعول ۴۲۹
- بند اول - روش فیزیکی ۴۳۰
- بند دوم - روش شیمیایی ۴۳۱
- گفتار پنجم - نگاهی به قوانین برخی از کشورها در مورد جعل ۴۳۲
- بند اول - انگلستان ۴۳۳
- بند دوم - کانادا ۴۳۴

- بند سوم - استرلیا ۴۳۵
- مبحث دوم - توضیح ماهیت و مصادیق جعل مذکور در ماده‌ی ۵۲۳ قانون مجازات اسلامی ۴۳۶
- گفتار اول - ساختن نوشته یا سند ۴۳۷
- گفتار دوم - ساختن مهر یا امضای اشخاص رسمی یا غیررسمی ۴۳۸
- گفتار سوم - خراشیدن یا تراشیدن ۴۴۱
- گفتار چهارم - قلمبردن ۴۴۲
- گفتار پنجم - الحاق ۴۴۲
- گفتار ششم - محو یا اثبات یا سیاهکردن ۴۴۲
- گفتار هفتم - تقدیم یا تاخیر تاریخ سند نسبت به تاریخ حقیقی آن ۴۴۲
- گفتار هشتم - الحاق نوشته‌ای به نوشته‌ی دیگر ۴۴۳
- گفتار نهم - به کار بردن مهر دیگری بدون اجازه‌ی صاحب آن ۴۴۳
- مبحث سوم - عنصر مادی جرم جعل ۴۴۴
- گفتار اول - رفتار فیزیکی در جرم جعل ۴۴۴
- گفتار دوم - شرایط و اوضاع و احوال لازم برای تحقق جرم جعل ۴۵۱
- گفتار سوم - نتیجه ۴۵۳
- مبحث چهارم - شروع به جعل و تزویر ۴۶۲
- مبحث پنجم - عنصر روانی جرم جعل ۴۶۴
- مبحث ششم - جرم جعل در قوانین متفرقه ۴۶۵
- گفتار اول - جعل ارتكابی از سوی مستخدمین و اجرای ثبت اسناد و املاک ۴۶۷
- گفتار دوم - جعل ارتكابی در اسناد سجلی ۴۷۱
- بند اول - مفاهیم مرتبط با ثبت احوال ۴۷۲
- بند دوم - مأموریت سازمان ثبت احوال ۴۷۸
- بند سوم - جرایم و تخلفات ثبت احوال ۴۷۹
- بند چهارم - جرم‌انگاری جعل و تزویر در اسناد رسمی و غیررسمی ۴۸۴
- بند پنجم - جرم‌انگاری استفاده از سند مجعول ۴۸۵
- بند ششم - جرایم علیه سند و معامله نسبت به مال غیر ۴۸۶
- بند هفتم - جرایم دارای مجازات کلاهبرداری و در حکم جعل اسناد رسمی ۴۸۷

- بند هشتم - تخلفات انتظامی..... ۴۸۸
- بند نهم - راهکارهای پیشگیری از جرایم ثبت احوال..... ۴۹۰
- گفتار سوم - جعل و تزویر ارتكابی از سوی نظامیان..... ۴۹۶
- گفتار چهارم - جعل تمبر و نقش تمبر..... ۴۹۸
- گفتار پنجم - جعل کالابرگ (کوپن)..... ۴۹۹
- گفتار ششم - جعل چک‌های تضمین شده..... ۴۹۹
- گفتار هفتم - جعل گذرنامه یا جواز اقامت یا جواز عبور..... ۵۰۲
- گفتار هشتم - جعل تصدیق صدور و ورود..... ۵۰۴
- گفتار نهم - ارتكاب جعل توسط کارشناس..... ۵۰۵
- گفتار دهم - ذکر تالیف مقیم توسط ظهنویس..... ۵۰۶
- گفتار یازدهم - انتقال بفریب هوسا - سند رسمی..... ۵۰۶
- گفتار دوازدهم - ارتكاب جعل برای فساد از خدمت وظیفه‌ای عمومی..... ۵۱۱
- بند اول - جعل مدارک پزشکی توسط افراد غیر نظامی..... ۵۱۲
- بند دوم - جعل مدارک پزشکی توسط کارمندان و افراد نظامی..... ۵۱۴
- بند سوم - مجازات مشمولان متخلف..... ۵۱۴
- گفتار سیزدهم - جعل و تزویر در انتخابات..... ۵۱۵
- گفتار چهاردهم - جعل رایانه‌ای..... ۵۱۵
- بند اول - تعریف جعل رایانه‌ای..... ۵۱۵
- بند دوم - تعریف اصطلاحی جعل سنتی، جعل رایانه‌ای، سابور..... ۵۱۶
- بند سوم - ویژگی‌های جرم چند رسانه‌ای..... ۵۱۸
- مبحث هفتم - استفاده از سند مجعول..... ۵۲۴
- گفتار اول - مفهوم استفاده در جرم استفاده از سند مجعول..... ۵۲۵
- گفتار دوم - اشکال مختلف تحقق فعل مثبت خارجی در جرم استفاده از سند مجعول..... ۵۳۴
- مبحث هشتم - تکرار و تعدد در جرایم جعل و استفاده از سند مجعول..... ۵۳۶
- مبحث نهم - آنی بودن جرایم جعل و استفاده از سند مجعول..... ۵۴۴
- مبحث دهم - تخفیف یا معافیت از مجازات برای جاعلین..... ۵۴۴
- مبحث یازدهم - معاونت در جعل و استفاده از سند مجعول..... ۵۴۶

- مبحث دوازدهم - جرم استفاده از سند مجعول در حقوق انگلستان ۵۴۷
- گفتار اول - سابقه‌ی تاریخی جعل در حقوق انگلستان ۵۴۷
- گفتار دوم - مفاهیم بنیادین جرم جعل ۵۴۹
- گفتار سوم - ارکان تشکیل‌دهنده‌ی جرم جعل اسناد در انگلستان ۵۵۰
- بند اول - رکن قانونی ۵۵۰
- بند دوم - رکن مادی ۵۵۰
- بند سوم - جعل مادی ۵۵۱
- گفتار چهارم - جعل معنوی یا مفادی ۵۵۲
- گفتار پنجم - رکن ضرری یا امکان‌آضرار به غیر در جعل اسناد ۵۵۳
- بند اول - سرر مادی یا معنوی ۵۵۳
- بند دوم - سرر فردی یا اجتماعی ۵۵۳
- گفتار ششم - رکن اذانی (اذنی - معنوی) ۵۵۳
- مبحث سیزدهم - نتیجه‌گیری ۵۵۴
- فصل سوم - قلب سکه و ترویج سکه ۵۵۶
- مبحث اول - کلیات و مفاهیم ۵۵۷
- گفتار اول - تعریف قلب ۵۵۷
- گفتار دوم - سابقه‌ی تاریخی، قدمت جرم قلب سکه و انواع سکه ۵۵۹
- بند اول - سابقه‌ی تاریخی، قدمت جرم قلب سکه ۵۵۹
- بند دوم - انواع سکه ۵۶۲
- گفتار سوم - قلب سکه و ترویج سکه‌ی قلب در قانون مجازات اسلامی ۵۶۵
- مبحث دوم - ساختن سکه‌ی قلب (طلا و نقره، غیر طلا و نقره) ۵۶۶
- مبحث سوم - مخدوش کردن سکه‌ی قلبی طلا و نقره ۵۷۱
- مبحث چهارم - ترویج یا خرید و فروش سکه‌ی قلب یا مخدوش ۵۷۳
- مبحث پنجم - داخل کردن سکه‌ی قلب یا مخدوش به کشور ۵۷۴
- مبحث ششم - تخفیف یا معافیت از مجازات برای جاعلین و متقلبین ۵۷۵
- مبحث هفتم - ضبط اموال تحصیلی به نفع دولت ۵۸۰
- مبحث هشتم - عناصر اصلی جرم ضد امنیتی قلب سکه ۵۸۱

- بند اول - رکن قانونی ۵۸۲
- بند دوم - رکن مادی ۵۸۵
- بند سوم - رکن معنوی ۵۸۸
- مبحث نهم - مجازات جرم قلب ۵۹۱
- مبحث دهم - معاونت در قلب و مخدوش کردن سکه، جعل و تزویر و استفاده از سند
مجعول ۵۹۲
- مبحث یازدهم - اخلال در نظام اقتصادی کشور از طریق قلب سکه ۵۹۶
- مبحث دوازدهم - قلب سکه در حقوق کیفری اسلام ۵۹۷
- فصل چهارم - رشا و ارتشا ۶۰۰
- مبحث اول - کلیات و مفاهیم ۶۰۲
- گفتار اول - تعریف (۱) رشا، ارتشا و (۲)، علل و آثار رشوه‌خواری و ۶۰۳
- بند اول - معنا و مصادیق (رشوه، رشا، ارتشا، رشوه‌دادن و رشوه‌خواری) ۶۰۴
- بند دوم - علل رشوه‌خواری ۶۱۶
- بند سوم - آثار و پیامدهای رشوه‌خواری ۶۱۶
- بند چهارم - بزه‌دیده‌ی رشوه ۶۱۷
- بند پنجم - مضطر ۶۱۷
- بند ششم - ارتشا، هنگامی که رشوه وجه نقد نباشد ۶۱۸
- بند هفتم - واسطه‌گری برای رشوه‌دادن و رشوه گرفتن ۶۱۸
- بند هشتم - نتایج رشوه در نظام اجتماعی ۶۱۸
- بند نهم - عوامل رواج رشوه ۶۲۴
- گفتار دوم - تاریخچه‌ی رشا و ارتشا در قوانین قبلی ایران ۶۲۵
- گفتار سوم - رشا و ارتشا در قوانین فعلی ایران ۶۲۶
- مبحث دوم - عناصر اختصاصی تشکیل‌دهنده‌ی جرم ارتشا ۶۳۳
- گفتار اول - عنصر مادی در جرایم رشا و ارتشا ۶۳۴
- گفتار دوم - عنصر روانی در جرایم رشا و ارتشا ۶۴۱
- مبحث سوم - شروع به ارتکاب رشا و ارتشا ۶۴۳
- مبحث چهارم - مجازات جرم ارتشا در حقوق ایران ۶۴۵

- ۶۴۷..... مبحث پنجم - موارد تشدید مجازات مرتشی
- ۶۶۰..... مبحث ششم - مجازات جرم رشا در حقوق ایران
- ۶۶۷..... مبحث هفتم - موارد تخفیف و معافیت از مجازات برای راشی
- ۶۶۸..... مبحث هشتم - موارد خاص رشا و ارتشا و جرایم مرتبط با آنها
- ۶۶۹..... گفتار اول - رشا و ارتشا در مورد داوران، ممیزان و کارشناسان
- ۶۷۴..... گفتار دوم - تسهیل ارتشا
- ۶۷۵..... گفتار سوم - ارتکاب ارتشا از سوی نظامیان
- ۶۷۵..... گفتار چهارم - ثروت‌های ناشی از رشوه
- ۷۱۸..... گفتار پنجم - ارتشا در امر نظام وظیفه
- ۷۱۸..... گفتار ششم - خا مال یا وجه از سوی پزشک برای دادن گواهی خلاف واقع
- ۷۱۹..... گفتار هفتم - اخذ سیون و پورسانت (درصدانه)
- ۷۱۹..... بند اول - مبانی فقهی لغوی و اصطلاحی پورسانت (درصدانه)
- ۷۲۲..... بند دوم - اهداف اخذ پورسانت
- ۷۲۸..... بند سوم - وجو افتراق و اشتراک میان جرایم اخذ پورسانت و ارتشا
- ۷۳۰..... بند چهارم - مبانی فقهی اخذ پورسانت
- ۷۳۳..... بند پنجم - عناصر تشکیل‌دهنده پورسانت
- ۷۴۳..... بند ششم - شروع به جرم پورسانت
- ۷۴۴..... بند هفتم - تعدد جرم
- ۷۴۴..... بند هشتم - تکرار جرم
- ۷۴۵..... بند نهم - ادله‌ی حرمت اخذ پورسانت
- ۷۶۰..... بند دهم - قواعد فقهی
- ۷۶۵..... بند یازدهم - فتاوای مراجع معاصر در باب حکم اخذ پورسانت
- ۷۶۷..... مبحث نهم - مبانی فقهی و حقوقی رشوه در حقوق کیفری اسلام
- ۷۷۰..... گفتار اول - رشوه از منظر قرآن کریم
- ۷۷۳..... بند اول - نگرش قرآن به ثروت
- بند دوم - اصول بنیادین مبارزه با ثروت‌های بادآورده برپایه‌ی آموزه‌ها و
- ۷۷۴..... گزاره‌های قرآنی

- بند سوم - حرمت ذاتی ثروت‌های بادآورده در قرآن ۷۷۶
- بند چهارم - محوریت مبارزه با مفاسد اقتصادی برپایه‌ی آموزه‌های قرآنی ۷۷۶
- گفتار دوم - رشوه از منظر احادیث ۷۷۸
- بند اول - سحت و ارتباط آن با رشوه ۷۸۰
- بند دوم - رشوه و سحت از منظر روایات ۷۸۱
- گفتار سوم - رشوه از منظر نهج البلاغه ۷۸۲
- گفتار چهارم - رشوه از منظر اجماع فقهای اسلام ۷۸۳
- بند اول - رشوه از دیدگاه اجماع فقهای شیعه ۷۸۴
- بند دوم - رشوه‌کاری از دیدگاه مذاهب اهل تسنن ۷۹۶
- بند اول - رشوه از منظر مذهب حنفیه ۷۹۷
- بند دوم - رشوه از منظر مذهب شافعیه ۷۹۸
- بند سوم - رشوه از منظر مذهب مالکیه ۷۹۹
- بند چهارم - رشوه از منظر مذهب حنابله ۷۹۹
- فهرست منابع و مآخذ ۸۰۳
- الف) منابع فارسی ۸۰۳
- ب) منابع عربی ۸۰۹
- ج) منابع لاتین ۸۱۹
- د) مقالات ۸۲۰
- ه) پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها ۸۲۲
- ه) سایت‌ها ۸۲۳
- و) روزنامه‌های فارسی و دیگر منابع ۸۲۴

«به نام یگانه‌ی هستی‌بخش»

آنروز که شدت که سرکوب می‌شدیم	از هر طریق طرد آشوب می‌شدیم
ما تن به ظلم و دولت و خواری نمی‌دیم	ما سر به پای ظالم و باغی نمی‌سیم
ما بجز تبلیغ حوادث پشیده‌ایم	ما برده طاعون‌ی طامی دیده‌ایم
آن خون عزیزان که در این سرکه‌باشد	آموخت به مادران و بزرگاری جاوید
از جای آن قطره خون لاله‌امید	یمنی که بار ظلم نباید به جان کشید
مقدمه	

در جهان آفرینش انسان موجودی متفکر در چرخه‌ی هستی است که نظام فکری متناسب با اهداف آفرینش و جهت‌یابی خود را دارد و رفتارها و دیدگاه‌های او برگرفته از نوع نگرش اوست. جامعه‌ی انسانی نیز شکل گرفته بر اندیشه‌ای هدفمند است که در سایه‌ی باورها و دانسته‌های خویش گام‌هایی جهت رسیدن به هدف را مطلوب خود برمی‌دارند.

نگرش چه مثبت باشد و چه منفی، عامل رشد و روش انسان است. در نتیجه افرادی که نگرش مثبت و جهان‌بینی استوار بر معارف الهی دارند، به سوی رشد و تکامل گام برمی‌دارند اما آنان که گرفتار نگرش‌های الحادی و غیرالهی هستند، بر اساس نگرش خود، در پرتگاه گمراهی سقوط خواهند کرد.

قانون‌گذار الهی جهت ایجاد جامعه‌ی سالم انسانی و هماهنگی با نظام هستی، شاخصه‌هایی را برای رفتارها و روحیات بشر بیان کرده، آن‌ها را به سوی مؤلفه‌هایی چون حیا، پاکدامنی، حفظ حدود و حریم‌ها و دیگر رفتارهای تعریف شده‌ی انسانی دعوت می‌کند.

اسناد و مدارک، محصول اندیشه، فعالیت‌ها و تجربیات گرانبهایی است که در تعالی اهداف حکومت‌ها و سازمان‌ها نقش مهمی دارند و یکی از ابزارهای مهم مدیریت در تهیه‌ی برنامه‌ها و تصمیم‌گیری‌ها محسوب می‌شوند. امروزه، هنر تجسس و کسب اطلاعات از نیروها و امکانات دشمن در رأس مسائل مهم قرار گرفته است به‌طوری که در دانشگاه‌ها و مدارس عالی دانشجویانی را در این زمینه پرورش داده و متخصص بار می‌آورند. چرا که پیروزی و برتری یافتن بر دشمنان در گرو

اطلاعات و آگاهی داشتن نسبت به نیروها و امکانات آنهاست. اسرار حکومتی هم شامل اطلاعات مرتبط با مسائل داخلی است و هم شامل اطلاعاتی از وضعیت فعالیت‌ها و امکانات دشمن می‌شود. برخی از اسناد حاوی اطلاعاتی است که افشای آن‌ها ضربات جبران ناپذیری به منافع ملی کشور یا ارکان وزارتخانه یا سازمان وارد می‌کند.

هر حکومتی در جهت بقا و استمرار حیات خود به حکم عقل نیازمند حفاظت از اسرار حکومتی مربوط به خود و به دست آوردن اطلاعات کافی از جبهه‌ی دشمن می‌باشد. افشای اسرار حکومتی به عنوان تهدیدی، بدی، برای تزلزل ارکان حکومت تلقی شده و به شدت با آن برخورد می‌شود. حکومت اسلام نیز از این قاعده مستثنی نبوده و به افراد مطلع و مسئولان ذی ربط اجازه‌ی افشای اسرار حکومتی را نمی‌دهد. با دست و تتبع در منابع دینی و حقوقی روشن می‌گردد که این امر هم از نظر شرع و هم از نظر قوانین موضوعه مجرم تلقی می‌شود.

در آیات و روایات مختلف افشای اسرار حکومتی مذمت و رد شده است که در برخی از آیات و روایات از این عمل مستقیماً نهی شده است. در برخی دیگر به لحاظ مفاسد و ضررهایی که بر این عمل مترتب می‌گردد مورد مذمت قرار گرفته است. قواعد فقهی متعدد مانند قاعده‌ی لاضرر، نفی سبیل، تعاون بر اثم و عدوان و تقیه و ... دال بر این حکم می‌باشند. به علاوه از منظر قوانین موضوعه نیز، افشای اسرار حکومتی به دلیل تنافی با نظم و معالحت عمده می‌جرم‌انگاری شده و برای آن مجازات‌هایی لحاظ شده است.

اطلاعات و امنیت از امور ضروری در دین مبین اسلام است که مورد بحث اندیشمندان اسلامی قرار گرفته و از سوی دیگر در سیره‌ی نبوی و نیز مطالعه‌ی تاریخ سایر ائمه و امامان مورد توجه شده است. که این موضوع برای دفاع از کیان سرزمین اسلام مورد تأکید قرار گرفته است. دفاع از منافع ملی موجب می‌شود تا کشورها در بعد بین‌المللی بر دفع تهدیدات و توسعه‌ی محیط امنیتی خود حمت گمارند. از سوی دیگر در داخل هر کشور نیز تأمین امنیت سیاسی و نیز امنیت اجتماعی و حفظ شهروندان از اهمیت خاصی برخوردار است. در داخل هر کشور عناصری هستند که منافعشان با رژیم و سیاست داخلی کشور مغایر است و سعی می‌نمایند رژیم موجود کشور را حذف کرده و از بین ببرند.

این نوع امور که با موضوع براندازی ارتباط دارد و با حمایت عناصر خارجی تقویت می شود، به صورت مستقیم امنیت ملی یک کشور را به مخاطره می اندازد. بنابراین باید در هر کشوری سازمانی وجود داشته باشد تا بتواند:

اولاً: از نقشه‌ی کشورهای بیگانه علیه خود مطلع شود.

ثانیاً: قادر باشد تهدیدات داخلی و خارجی را رصد کرده؛

ثالثاً: از موجودیت واحد سیاسی حراست نماید و جاسوسان را شناسایی و آن‌ها را از بین ببرد. بر این اساس واحدهای سیاسی اقدام به تأسیس سازمان اطلاعاتی می کنند. رعایت کامل حفاظت اسرار اطلاعات در همه‌ی زمینه‌ها، جنبه‌ی حیاتی دارد و ثمره‌ی آن، یعنی تداوم حیات و حلاوت پیروزی، همیشه به‌خصوص در عملیات‌ها - چه آفندی و چه پدافندی - با درخشش خاصی جلوه‌گر است.

گرچه عوامل، برزی منحصر به یک یا چند عامل نیست و برای پیروزی در یک نبرد، عوامل و علل فرارسی و حالت دارد، اما از این رهگذر، سهم (حفاظت اطلاعات) از همه‌ی عوامل بیشتر و چشمگیرتر است و رهاوردی شیرین‌تر و دلپذیرتری خواهد داشت. با توجه به تأکید اسلام، پیامبر و اهل بیت جهت حفظ اسرار، مسلمانان در حفظ اسرار سپاه اسلامی به شدت حریص بودند، به طوری که در این راه گاهی رجان خود برای حفاظت از اسرار می گذاشتند. که ذیلاً به چند نمونه از آن‌ها اشاره می کنیم:

عبدالله بن حذافه به دست رومیان اسیر شد. هنگامی که رد پادشاه روم حاضر گردید، در برابرش خم نشد و به او اعتنا نکرد. پادشاه تلاش کرد وی را از اسلام برگرداند، اما عبدالله به تمسخر او پرداخت.

آن گاه پادشاه از او خواست، اسرار مسلمانان را فاش کند و به این وسیله از مرگ حتمی برهد، اما عبدالله پاسخ داد: شهادت چه قدر گوارا است، من هرگز خیانت نمی کنم. پادشاه فرمان داد، او را به جایگاه کسانی که در آستانه‌ی قتل بودند، ببرند. آن گاه فرمان داد، تیراندازان برای ترسانیدنش وی را از نزدیک نشانه بگیرند، ولی او در حالی که خود را در آستانه‌ی مرگ می دید،

متبسم بود. پادشاه که چنین دید به شگفت آمد و فرمان داد، به احترام او، بندهایش را بگشایند؛ و از این جا به رمز پیروزی های بی امان مسلمانان پی برد.^۱

در نهضت مقدس عاشورا نیز، پیک امینی به نام قیس بن مسهر صیداوی با پیامی از امام حسین (ع) راهی کوفه شد او رازدار و باوفا بود. وی پیش از رسیدن به کوفه در دستان دشمنان گرفتار شد و خود را در میان اسارت و شهادت دید و رساندن پیام امام را غیرممکن دید. از این رو، برای جلوگیری از دستیابی دشمنان به اطلاعات، نامه را در دهان گذاشت و بلعید و پس از تحمل شکنجه های فراوان و طاقت فرسا به شهادت رسید.^۲

تشکیل شبکه های و کالتهی که تقریباً از دوران حکومت عباسیان آغاز و تا آخرین روزهای غیبت صغری استمرار داشت تلاشی از سوی اهل بیت جهت حفظ اسرار و افراد جامعه ی اسلامی در برابر جو خفقان دشمنان.

پروورش یافتگان این مکتب افرازی هستند مانند زراره بن اعین که از یاران بزرگ امام صادق (ع) بود که اسرار بسیاری از ائمه در سینه خود داشت، که هرگز آن ها را فاش نساخت. زراره در این باره می گوید: والله لو حدثت بكل ما سمعته من آل الله لتفتحت ذكور الرجال علی الخشب.^۳

به خدا قسم اگر هر آنچه از امام صادق (ع) شنیدم را فاش کنم بدن های مردان بر چوبه های دار قرار می گیرد و افراد زیادی کشته می شوند. و هرگاه این اصالح رعایت نشد اسباب شکست و ذلت و تهدید امنیت کشور اسلامی فراهم گردید. مصداق و نمود تاریخی این دلت را می توان در سخن امام رضا (ع) در مورد آل برمک دید که یحیی برمکی نزد هارون از امام عظیم الزمان بدگویی کرده و اسرار وی را فاش کرد و سبب گرفتاری آن حضرت شد. امام رضا (ع) درباره ی ایشان فرمود: أما رأيت ما صنع الله بآل برمک و ما انتقم لأبي الحسن (ع) مگر ندیدی خدا با آل برمک چه کرد و چگونه انتقام موسی بن جعفر را گرفت.

۱. شبلی، احمد، الجهاد والنظم العسکریه فی التفكير الاسلامی، مکتبه النهضة العربیه المصریه چاپ دوم، قاهره، ۱۹۷۴م، ص ۱۱۶.

۲. طبری، محمد بن جریر، تاریخ الطبری، تحقیق محمد ابوالفضل ابراهیم، دار التراث، ج ۲، سال ۱۹۶۷، ص ۴۰۵.

۳. مفید، محمد بن محمد، الإرشاد، ترجمه رسولی محلاتی، سید هاشم ج ۲، ص ۷۲، نشر اسلامی، چاپ دوم، بی تا.

۴. کلینی، محمد، کافی، ج ۲، ص ۲۲۴، کتاب ایمان و کفر بسبب: نگهداشتن راز حدیث، ش ۱۰، دار الکتب الاسلامیه، ۸ جلدی.

به طور کلی، تلاش های اطلاعاتی دو نوع مأموریت را دنبال می کنند. هدف یکی از آن ها دستیابی به اخبار کامل همه عناصر متعلق به کشورهای دیگر به منظور رسیدن به هدف های زیر است:

۱. کمک به مسؤولان با ابراز واقعیت ها و ارزیابی های سودمندی که تضمین کننده ی حسن اتخاذ سیاست های امنیتی در دوران صلح و ترسیم صحیح نقشه ی عملیات نظامی در دوران جنگ باشد.
۲. انجام عملیات تخریب مادی و معنوی و اجرای مقاصد معینی مثل توطئه ها، شورش ها، در جهت پیروزی بر دشمن در صحنه های سرنوشت ساز نظامی، سیاسی و اقتصادی، این جزء از تلاش های اطلاعاتی، به اطلاعات ایجابی معروف است و انجام آن با وسایل گوناگون میسر است. جنبه ی دیگر تلاش اطلاعاتی، ضد اطلاعات نام دارد و آن تلاشی است که، از جنبه ی نوعی، همه ی کوشش هایی را که بر ضد توطئه های اطلاعاتی دشمن انجام می شود، دربر می گیرد.
- هدف ضد اطلاعات، منع سرایت نوع معینی از اخبار به افراد غیرمسئول - خواه به طور اتفاقی یا با کوشش های - و جلوگیری از تلاش هایی است که برای دسترسی به آن ها انجام می شود؛ یعنی تدابیر، اقدام ها و عملیاتی که یک کشور برای تحقق امنیت و حفظ اسرار خود در برابر کشورها بدان دست می یازد.
- ضد اطلاعات بدین صورت نیز تعریف شده است: تلاشی که وظیفه ی اصلی آن مبارزه با جاسوسی و دستگیری مزدوران و جاسوس ها است.

این تلاش دو عنصر را شامل می گردد که به شرح ذیل می باشد:

عنصر اول، عبارت است از: (امنیت پیشگیرانه) یا (اطلاعات امنیتی) و مراد از آن همه ی کوشش هایی است که برای پنهان داشتن سیاست ملی و اخبار نظامی و تصمیم های دیپلماسی و دیگر اخبار مؤثر در امنیت و سلامت کشور انجام می شود؛ چنان که با اتخاذ اقداماتی که برای تامین امنیت منابع طبیعی و مناطق تولیدات صنعتی علیه کارهای جاسوسی و تخریبی دشمن انجام می شود نیز می باشد.

عنصر دوم، به (مبارزه با جاسوسی) تعبیر می شود و به کارهای ضد جاسوسی اتمام می ورزد. چنان که جنبه ی ایجابی ضد اطلاعات نیز به شمار می رود؛ و می توان آن را چنین تعریف کرد: شناخت، تنظیم، تحلیل و تلاشی که از تلاش های جاسوسی مخالف جلوگیری می کند.

جرم جاسوسی از جمله جرایمی است که در طبقه اول جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی قرار دارد، چرا که استقلال و امنیت و تمامیت ارضی کشور و اساس حکومت را به خطر می‌اندازد و موجب فاش شدن اسرار و اطلاعات می‌شود. اسراری که گاه تلاش چندین ساله‌ی اندیشمندان را به خطر انداخته و یا باعث پایمال شدن خون هزاران شهید می‌گردد. فلذا باید جهت حفظ نظام و اقتدار و امنیت کشور این عمل را جرم‌انگاری کرد و همان‌گونه که در قوانین موضوعه‌ی کشور آمده جرایمی متناسب با آن وضع کرد.

با توجه به نوع و گستردگی دامنه‌ی جرایم، حقوق جزای اختصاصی به بخش‌های مختلفی تقسیم‌بندی شده و در برنامه‌های درسی دانشکده‌های حقوق هر بخش به مجموعه‌ی خاصی از جرایم اختصاص یافته و عنوان یک درس را تشکیل می‌دهد، که از این میان می‌توان از جرایم علیه اشخاص، اموال، اخلاق، جنسی، سیاسی، امنیت کشور، آسایش عمومی و ... را نام برد.

موضوع بحث در این کتاب - جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی است، که همچنان که در ادامه خواهیم دید، درصد قابل توجهی از جرایم ارتكابی در کشورهای مختلف را تشکیل می‌دهند. مهمترین این جرایم عبارتند از: محاربه جاسوسی، جعل و تزویر، قلب سکه، رشا و ارتشا.

مباحث این کتاب را بدین ترتیب سی - ال منطقی، مرتب ساخت:

فصل اول: جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی؛

فصل دوم: جعل و استفاده از سند مجعول.

فصل سوم: قلب سکه و تزویر سکه قلب؛

فصل چهارم: رشا و ارتشا.

لازم به ذکر است که در زمینه‌ی حقوق جزای اختصاصی، آثار و تألیفات رزشمندی توسط نویسندگان ما به رشته‌ی تحریر درآمده است و در این کتاب نیز به این آثار و تألیفات استناد و از آنها استفاده گردیده است.

با این حال کتاب پیش‌رو که به بررسی حقوق جزای اختصاصی ایران با رویکرد به حقوق جزای اسلام اختصاص دارد تلاش گردیده است که مطالب تا حد امکان به زبان ساده و قابل فهم برای دانشجویان حقوق و نیز سایر علاقه‌مندان به مباحث جزایی بیان گردد. به همین جهت، جز در موارد استثنایی، از بحث‌های تطبیقی و مقایسه‌ی قانون با قوانین بین‌المللی مربوط به حقوق کیفری خودداری

شده و بر مقررات حقوق داخلی تکیه شده است. از ویژگی‌های دیگر این کتاب تأکید بر مباحث عملی و آرا و رویه‌ی قضایی مربوط به حقوق کیفری اسلام می‌باشد. و علاوه بر بیان این مباحث نظری، نگارنده سعی کرده است بحث‌های عملی و چگونگی اعمال حقوق جزای اختصاصی و دعاوی مربوط به آن در حقوق ایران را مورد بررسی قرار دهد. و دیگر این که در موارد لزوم آرای دادگاه و رویه‌ی قضایی معمول در مراجع قضایی، نیز در ضمن مطالب آورده شده است.

در پایان شایان ذکر است که: آن چه می‌ماند، سهم استادان محترم در بیان مطلب کتاب است که با استفاده از هنر تدریس، سهم عمده را در تربیت حقوق دانان آینده‌ی کشور، به‌ویژه استادان حقوق دارند. از این رو، هر جا که در کتاب مطالب کتاب، برای دانشجویان به آسانی ممکن نباشد، توضیح لازم را مثلاً با شرح اصطلاح حقوقی یا ارجاع دانشجویان به قانون مجازات اسلامی، بیان فرمایند.

نکته‌ی پایانی این که امام معنی و تلاش نگارنده در تدوین و نگارش این پژوهش، جلب رضایت خدا و اهل بیت (علیهم‌السلام) و مخاطبین محترم بوده و سپس با تکیه بر مبانی فقهی و حقوقی (یعنی آیات و روایات و ...) در نظام حقوق کیفری اسلام، ادای حق مطلب به نحو‌ی احسن می‌باشد. همچنین نگارنده امیدوار است که این تحفه‌ی ناقص مورد توجه خوانندگان محترم قرار گرفته باشد و در آشنایی دانشجویان عزیز و سایر علاقه‌مندان به مباحث حقوق جزایی و به‌ویژه بحث‌های علمی آن موثر واقع شود. از تمامی خوانندگان و اندیشمندان و علما و نظران بزرگوار خواشمنم که ضمن یادآوری اشتباهات این حقیر نظرات خود را به آدرس ایمیل roozbahani422@gmail.com یا در زیرنویس همین صفحه آورده شده منتقل سازند تا در چاپ‌های بعدی لحاظ گردد. ان شاء الله...

الحمد لله رب العالمین

با آرزوی توفیق همگان در کسب علم و معرفت

محمد رضا روزبهانی خادم القرآن و اهل البیت (علیهم‌السلام)

زمستان ۱۳۹۵